

De många ansökningar, som ingifvas till såväl Kongl. Maj:t som till allmänna fonden från afskedade krigsmän, visa tillräckligt, att behof förefinnes att de årliga underhållen förökas. De många ansökningar, som sålunda ingifvas, föranleda att dessa tillgångar icke förslå till alla, huru knapphändigt bidragen än tilltagas. Jag vill derföre nu föreslå,

att Riksdagen ville anvisa ett belopp af minst 50,000 kronor årligen, intill dess en mera ordnad pensionsinrättning kan komma till stånd, ställes till Kongl. Maj:ts förfogande, att användas till fyllnadspension åt de afskedade krigsmän af gemenskapen, som nu hafva en otillräcklig pension, på det sätt att dylika krigsmän, från och med 50 lefnadsår, för 25 tjensteår, sammanlagdt med hvad de förut hafva, få 30 kronor och för 30 tjensteår 40 kronor och sedan, efter 10 års förlopp, pensionen höjes med 25 procent.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 23 Januari 1879.

J. Andersson,
från Jönköpings län.

N:o 30.

Af Herr **Lars Ersson**: *Angående upphäfvande af vatten- och brödstraffet.*

Dertill föranledd af det mig ånyo anförtrödda representantkallet, känner jag mig, likasom förr, manad att uppfordra svenska Riksdagen, att frigöra sin lagstiftning från den skamfläck, som kallas *vatten- och brödstraff*. Då 1734 års lag antogs af svenska folket, herskade ännu

medeltidens råa grundsatser inom lagväsendet. Straffet såsom hämnd var då ännu den allmänna grundsatsen, ej straffet såsom förbättringsmedel. Enär den nyare tidens lagstadgande likväl måste byggas på den senare grundsatsen, och dervid rättvisa och billighet i afseende på förmågan att bära straffet väl måste vara en fordran på vår tids, alltmer till humanitet sträfvande, lagstiftning, så kvarstår detta vatten- och bröd- eller snarare svältstraff, såsom en skriande orättfärdighet, synnerligast der det framträder såsom bötesförvandling.

Der finnes nemligen ej ringaste likställighet i bestraffningen, när en tillfälligtvis förmögen person och en fattig båda bötfällas för enahanda förbrytelse till något högre belopp af bötesmedel. Den förmögne förbrytaren kan då, utan någon svårighet, eller med en för honom mera känbar förlust, erlægga sitt bötesbelopp, hvarigenom den kränkta allmänna rättskänslan anses återupprättad, hvaremot den, som begått en alldeles enahanda förbrytelse, men, i saknad af tillgångar, fått bötesbeloppet förvandladt i vatten- och brödstraff, lemnar samhället blott en imaginär upprättelse uti hämndstraffet, som i all dess hårdhet drabbar honom. Dervid hämnar sig samhället på honom orättvist i tvenne hänseenden, som af lagstiftningen lemnats obeaktade. Dessa äro: 1) Förlusten af en tid under afsittningen af straffet, hvars värde kan t. ex. för den bestraffades familj vara omöjligt att ersätta och 2) Förlusten af arbetskraft, till lika, om ej vida mera svårberäknelig och svårersättelig grad, till följd af hungerns uthärdande. Ingendera af dessa faktorer kan sägas vara beaktad uti det bötesbelopp, som af den förmögne förbrytaren med stor lätthet uppräknas, och hvarefter hans verksamhet för sig och de sina är lika fri som förr.

Detta är orättvisan och obilligheten i bestraffningssättet, utan ringaste vinst för samhället, utan tänkbart förbättrande inflytande på den bestraffade af den obemedlade kategorien. Men vida större blir ansvaret å samhällets sida, när man tar i betraktande, så väl grymheten i hungerstraffet för bristande bötesersättning, som äfventyret, att den bestraffades helsa kanhända för lång tid, ja, hela hans lif är bruten; och detta med blottställande och äfventyrande ej allenast af den straffades arbetsförmåga för egen person och framtid, utan det för en af denna arbetsförmåga ensamt beroende hel familj.

Det väcker i sanning häpnad, när man betänker huru länge Sveriges och ännu dertill några andra, men dock snart uppräknade, länders lagstiftning, kunnat tillämpa denna barbariska straffgrund. Den enklaste och vanligaste billighetskänsla är den första tolken för bedömande och förkastande af detta bestraffnings- eller straffjemningssätt.

Men, utan att fästa sig vid det känslösamma, torde ej en gång

lagstiftande församlingar kunna förnuftigt försvara sina bestämningar, när dessa senare kränka lagar, för hvilka hela den lefvande naturen måste böja sig — jag menar sundhetslagarne. Behöfver jag för Sveriges Riksdag, efter flera gånger förut gjordt yrkande i denna fråga, hvilken af Medkammarens flertal afvisats, ånyo styrka min sats med bevis hemtade från ett fält, der jag ej kunnat inberga några andra skördar än det allmänna vettets? Jag menar sundhetslärares stora, men i sanning för allmänhetens blickar hittills föga klargjorda fält. Kommunalmannen har sig dock numera ålagdt, att i sitt görande och låtande hafva blicken stadigt fäst på företeelserna och lagarne inom detta område. Men hela landets representant, lagstiftaren, anser sig kunna blunda för deras fordringar eller håna deras af en högre ordningsmakt föreskrifna bud.

Det tillhör icke mig att söka utveckla den sanitära vådan af vatten- och brödstraffet; men jag har hört läkare i alla afsenden och i alla dess följder fördöma detsamma. Det lär vara alldeles förstörande för vissa kroppsdaningar, ja, så förstörande, att det nästan med matematisk noggrannhet kan bevisas, att näringsförmågan genom detsamma måste bringas på förfall, för längre eller kortare tid. Häraf är en lika oundviklig följd, att den muskelkraft, som af näringskraften står i direkt beroende, äfvenledes bringas på fall — och detta betyder för den obemedlade kroppsarbetaren detsamma som förlorad arbetskraft i allmänhet — ja, möjlighet af sjelfbestånd.

Hvilken lagstiftare eller domare vill eller kan ikläda sig ansvaret för dylika straffbestämmelser, der ett lumpet bötesbelopp (som samhället dock aldrig erhåller valuta för) lägges på rättvisans ena vågskål, men en, kanhända annars oförvitlig persons möjliga, äfvensom en alldeles oskyldig familjs hela timliga trygghet uppoffras på den andra. Utom möjligheten att rättvisa på sådant sätt kan balanseras i det enskilda fallet, tillskapar samhället, i stället för ett försonande å den felandes sida af den gjorda rättskränkningen, ett förbittradt hat emot sina anordningar hos den genom straffets beskaffenhet förolyckade individen, och ådrager sig sjelf dertill den välförtjenta näpsten, att stundom få för listiden underhålla den, som till följd af den felaktiga bestraffningen förlorat sin arbetskraft, äfvensom de af denna arbetskrafts tillvaro beroende.

Det är ju, i de aldra flesta fall, antingen okunnighet eller råhet eller brist på det nödvändiga, som drifver till dessa förbrytelser, hvilka försonas med förvandlade bötesstraff. De personer, som af naturens skriande röst drifvas att t. ex. i olofflig tid fälla ett högdjur för att vinna föda i huset, äro helt säkert vana att svälta. Han begår för-

brytelsen för att kunna lifnära sig och de sina, ty han vet, att han ej genom byteshandel kan afyttra det fridlysta villebrådet. När förbrytelsen blifvit upptäckt och bötesstraffet, 150 à 200 kronor, ådömdt, är det oftast för förbrytaren en ren omöjlighet att upplägga eller afvara denna för honom och hans familj mycket betydande summa. Han har då ej annat val, än att »afsitta böterna med vatten och bröd», som det heter. Det är just ej antagligt, att lefnadsvilkoren så förbättrats under tiden, som förlupit mellan förbrytelsens begående och tiden för domens verkställighet, att den fattige mannen vunnit hull att svälta på. Utsvulten släppes han ut från fängelset, lagstiftaren svälter honom ytterligare, mer eller mindre systematiskt, ty i vissa länders lagstiftning, som behållit vatten- och brödstraffet, har man åtminstone mildrat detsamma, genom den humanitet på lek, såsom jag vill kalla den, att vid 30 dagars vatten- och brödstraff, (högsta kroppsstraff), när 15 dagar förlupit, unna straffången 3 dagar med ordentligt kosthåll, samt sedermera, om så behöfves, för att ej äfventyra lifvet, ytterligare 3 dagars återtag i ett eller två skift. De 30 svältdagarne skola dock genomföras till sitt fulla antal, hvadan tidsförlusten och lidandet i fängelset, fysiskt och andligt, ökas med 3 till 9 dagar utöfver den lagdömda strafftiden. Sedan släppes den kraftlöse, åt samhället återvunne förbrytaren, men förtryckte mannen ut, måste ytterligare utstå kanske lång tidsförlust och svält innan han uppnår den aflägsna bostaden, der svälten sedan antagligen fortsättes.

Man svarar mig kanhända: »tala ej om svält, när människan får äta bröd och dricka vatten och ej har stort bättre i hvardagslag!» Jag håller dock vid uttrycket; ty enligt deras utsago, som genomgått straffkuren, får delinqventen en sådan afsky för det osaltade brödet, helst hans näringsorganer äro nästan under hela hans lifslängd vanda vid saltmat, att den ihållande, osaltade näringen blir till vämjelse i st. f. föda, och slutligen ej alls kan förtäras. Måhända hafva dessa lagstiftare, med sina besynnerliga näringsbegrepp, hört omtalas den s. k. Schreiberska fyllerikuren, hvarunder fyllbulten, för att vinna bot mot sitt spritbegär, ungefär under vatten- och brödstrafftiden, d. v. s. nått och jemnt så länge han tål det, utan att sätta lifvet på spel, trakteras med uteslutande spritblandad mat. Denna blir honom då slutligen så vämjelig, att han hellre försakar den, och derigenom vinner en tids afsky för spriten, men äfven hålles i mistning af den nödiga sunda näringen. Jag tror, att en förtviflad läkarekonst har öfvergifvit sitt kurexperiment, — men vatten- och brödlagstiftarne envisas att vidhålla sitt, trots alla förnuftets, erfarenhetens och humanitetens fullt grundade skäl och invändningar deremot.

På grund af hvad jag sålunda anfört, samt derjemte hänvisande till den af mig vid 1874 års riksdag väckta motion i ämnet, får jag, i likhet med hvad jag uti den yrkat, härmed föreslå,

att Riksdagen för sin del måtte besluta upphörandet af vatten- och brödstraffet från och med ingången af år 1880, samt att i dess ställe skall sättas enkelt fängelsestraff, enligt den förvandlingsgrund, som föreslås i 1871 års Lag-Utskotts betänkande N:o 8.

Stockholm den 27 Januari 1879.

Lars Ersson.

N:o 31.

Af Herr **Anders August Anderson**: *Angående ändring af 3 mom. i 9 § Bevillningsstadgan.*

Efter att vid tvenne de senare riksdagarne hafva påyrkat förändring i 9 § 3 mom. bevillningsstadgan, utan att vinna bifall till mitt förslag, vill jag nu för tredje gången förnya detsamma, i hopp om att Första Kammaren icke längre skall försmå att bereda staten den rättvisa och billiga inkomst, som af den äskade förändringen bör uppkomma, Det faller sig temligen solklart, att de stora städerna icke kunna ega någon tillförlitlig kännedom om hvilka storartade affärer som af de i städerna boende affärsmännen bedrifvas inom landsorten. Följden häraf blir den, att hela vinsten af dylik rörelse blifver alldeles fri från bevillning, till betydlig skada för ej mindre statens — än landsorternas kommunal-kassor. För den oinvigde är det svårt att begripa, hvarföre Bevillnings-Utskottet och Första Kammaren hysa en sådan